

Какво му трябва на човек, когато реши да пътува за чужбина?

Ако сте чели миналите броеве на списанието, знаете, че пред Вас е рубриката „Информация – как да преживее в чужбина и има ли нужда българинът от нея?“. Информация, конкретна, точна, важна за неговото законно и спокойно пребиваване в съответната страна, в случая ЧР.

Надяваме се нашият герой да е запомнил, че общото за всички социални системи е да помагат на своите граждани и е спазил основния принцип за право на получаване на помощ, т.е. наличието на съответно гражданство или най-малко, на постоянна регистрация на местоживеене, в случая в ЧР. За чужденци, които нямат постоянно пребиваване в Република Чехия, е необходимо да отговарят на условието за пребиваване в Чехия най-малко 365 дни. Е, за нашия герой няма опасност, той доста по-дълго време е в чужбина, надяваме се поне да се е регистрирал, че пребивава в ЧР и по този начин да отговори на следващото условие за право на социално подпомагане, в случай на нужда:

Гражданите на ЕС могат да кандидатстват за социални помощи, след като получат разрешение за временно пребиваване (přechodný pobyt), в някои случаи след 3 месеца – т.е. за отделните видове помощи има различни условия за тяхното получаване.

И припомняме основните области за получаване на помощи:

- помощи за живеене/за наем;
- помощи/обезщетение за безработни;
- помощи за семейството и децата;
- помощи за пенсионери;
- помощи за учение;
- помощи при заболяване и др.

В миналия брой говорихме за помощта за живеене/наем, сега ще по-

говорим за помощта при безработица. Надяваме се, че и нашият герой ще се интересува от тази информация, за да може да се възползва от нея, при необходимост.

Важно:

- 1. Обезщетение за безработица: за да имате основание да го получавате, главно условие е да имате трудов договор, водещ до социално осигуряване, минимум за 12 месеца през последните две години, изключение от това е, ако си плащате сами осигуровките като самоосигуряващо се лице или договорът за бригада е в размер на заплащане до 5000 ч. кр. месечно!**
- 2. Правото на получаване на помощ е свързано с подаването на потвърждаващи документи, за да бъде определен конкретният и индивидуален размер именно на Вашата помощ. Внимателно подгответе необходимите документи!**

И така, колкото и да е неприятно, често се случва – загубили сте работата си и трябва да търсите нова такава. Ако отговаряте на горното условие и се регистрирате в Бюрото по труда, може да получавате обезщетения за безработица за период до 11 месеца, в зависимост от осигурителния Ви стаж и възрастта, като държавата заплаща и задължителното здравно осигуряване.

Главни условия за право на обезщетение при безработица:

1. Да имате адресна регистрация в Република Чехия.

2. Да се регистрирате в рамките на 3 работни дни след прекратяването на трудовия договор в Бюрото по труда, според адресната Ви регистрация.
3. Да имате пенсионно осигуряване в последните две години най-малко 12 месеца.

Право на обезщетение имате и когато сте били в режим на временна трудова заетост, през който са заплащани осигуровки за Вас или сте ги заплащали сами. За такава се счита времето, когато сте изпълнявали някоя от следните дейности:

Лично сте се грижили за:

- дете под 4-годишна възраст;
- лице, което е инвалид и което се счита за зависимо от помощта на други лица или живеят в едно домакинство заедно и така плащат разходите си и др.

Ако отговаряте на тези условия, означава, че сте изминали основната част от дългия път и може да се интересувате за срока, през който ще имате право да получавате обезщетение за безработица.

1. Срокът, през който може да получавате обезщетение за безработица, зависи освен от главните условия и от Вашата възраст, в деня на подаване на заявлението за обезщетение. Ако сте до 50 години, ще получите обезщетение в срок до 5 месеца. Ако сте от 50-55 години, имате право на осем месеца обезщетение, а ако сте над 55 години, можете да получавате обезщетение в продължение на 11 месеца.
2. Ако сте самоосигуряващи се, ще имате право на обезщетение за безработица за срок от пет месеца,

„Информация – как да преживея в чужбина и има ли нужда българинът от нея?“

независимо от възрастта си.

3. В случай, че работодателят Ви уволни без предизвестие, имате право на 2-месечна заплата като обезщетение, ако нямате друго условие, записано в трудовия Ви договор. В случай, че получите това обезщетение, се измества срокът за изплащане на обезщетение от Бюрото по труда.

Как се определя и какъв е размерът на обезщетението, което имате право да получите?

Сумата, която се получава като обезщетение, не е една и съща през целия период, когато имате право да я получавате. Обезщетението се изчислява на базата на средните чисти месечни доходи от последната Ви работа. Ако сте самоосигуряващо се лице, обезщетението се изчислява на базата на последната отчетна година. От приетите бази за определяне на обезщетението, ще получите първите 2 месеца 65%, през следващите два месеца 50%, а за остатъка 45%.

В случай, че последната Ви работа е приключила без някаква сериозна причина, по Ваше желание или чрез споразумение с работодателя, когато се регистрирате в Бюрото по труда, при спазване на всички горе описани условия, правото на обезщетение е равно на 45% от средните Ви чисти месечни доходи от последната година.

Важно: Не е най-същественото да сте регистрирани в Бюрото по труда, за да получавате обезщетение за безработица, особено важно е, да не бъдете отстранени от регистъра за безработни, за да я получите изцяло.

1. При регистрирането Ви в бюрото по труда ще бъдете инструктирани какво не бива да допускате, за да не Ви изключат, зачеркнат от регистъра на безработните. Много важно е да прочетете внимателно тази инструкция – **Základní poučení uchazeče o zaměstnání** – защото ако получите предупреждение от Бюрото по труда, се счита, че умишлено сте нарушили правилата и може да последва автоматично изключване от регистъра, което ще Ви лиши от обезщетението за безработица.
2. Съблюдавайте определените дати, когато трябва да посетите Бюрото за безработни и да получите техните предложения за работа. В случай на заболяване, когато не можете да посетите Бюрото по труда, трябва да имате потвърждение от лекар. В случай, че отхвърлите предложение за работа на Бюрото по труда без основателна причина, то това е една от най-често срещаните причини за изваждането на дадено лице от регистъра.
3. Промяна на Закона за заетостта, в сила от 1.1.2011 г. премахва възможността да се заработват официално допълнителни доходи по време на получаване на обезщетения за безработица. Ако се установи, че някой работи допълнително по време на получаването на обезщетение за безработица, губи правото си да получава тази помощ.
4. Право на обезщетение за безработица не се полага на лице, което получава пенсия или през последните шест месеца е било освободено от работа, поради груби нарушения на трудовата дисциплина.

Какви документи са Ви необходими, за да се регистрирате в Бюрото по труда?

1. Личен документ (разрешение за пребиваване, паспорт, лична карта).
2. Документ за трудова заетост (договор за работа), доказателство за прекратяване на трудовото правоотношение.
3. Потвърждение за приходите по време на трудовата заетост – изда-

ва се от работодателя.

4. Документ за внесени осигуровки – здравни и социални,
5. В случай, че имате здравословни проблеми, които Ви ограничават при избора на работа, трябва да представите медицинска експертиза или решение относно степента на инвалидност.

За действителното Ви включване в регистъра за безработни, освен горните документи, ще попълните и формуляр **Žádost o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání**. За да ви бъде определено точно обезщетение за безработица, ще е необходимо да попълните и формуляр за посредничество при намиране на работа – **Žádost o zprostředkování zaměstnání**, както и формуляр-молба за получаване на обезщетение за безработица – **Žádost o podporu v nezaměstnanosti**.

Когато получите потвърждение за регистрация в Бюрото по труда, е необходимо да го предадете и в Здравната каса до 8 дни от неговото получаване.

Сложен е процесът за получаване на обезщетение за безработица, но ако подготвите и представите всички необходими документи, то процесът за вземането на решение за отпускане на обезщетение е сравнително кратък и резултатен.

В следващите броеве ще продължим с коментар на останалите видове помощи, които осигурява чешката социална система и условията и правилата за тяхното получаване. Ако имате конкретни въпроси, напишете до редакцията на списанието или на имейла на ИнфоцентърБГ, за да бъдем по-полезни с нашата информация. ♦

Полезни линкове:

- www.mpsv.cz/cs/2 (Министерство на труда и социалните работи);
- Podpora Úřad práce (Помощи – Бюро по труда);
- www.migrace.com/cs/poradna/informace-procizince/obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici/socialni-podpora (миграция, помощ за чужденци);
- www.infocentrumbg.com (ИнфоцентърБГ – информация за българските граждани, живеещи в ЧР).